

PTUJSKI LIST

Stane:

Za celo leto K 15—
za pol leta 7:50
za četrt leta 3:80
za 1 mesec 1:30

Posamezna številka 40 vin.

Uredništvo in upravnništvo je v
Ptuju, Slovenski trg 3 (v starem
rotovžu), pritličje, levo.

Rokopisi se ne vrnejo.

Politično gospodarski tednik.

Štev. 29

Ptuj, 12. oktobra 1919

I. letnik

Jugoslovanska demokratska stranka priredi v nedeljo, dne 12. oktobra 1919 v „Narodnem domu“ velik manifestacijski shod.

Shod se vrši ob 3. uri popoldne v veliki dvorani „Narodnega doma.“

Govorijo poslanci iz Slovenije, Hrvatske in Srbije.

V nedeljo nas posetijo narodni predstavniki iz Srbije, Hrvatske in Slovenije.

Poročali nam bodo o političnih dogodkih zadnjih mesecev. — Srčno pozdravljamo narodne predstavnike. — V prvi vrsti velja pozdrav seveda srbskemu in hrvatskemu zastopniku. Prepričati se morata, da sta med nami v resnici doma, da vlada v troimenem narodu v istimi edinstvo, za katerega bomo na shodu manifestirali. Toraj srčno „dobro došli.“

Po shodu v „Narodnem domu“ se vrši pri Bračič-u „vinska trgatev“ od 4. ure popoldne naprej.

Koncert se vrši v nedeljo, dne 12. oktobra 1919 ob 8. uri svečer v „Nar. domu.“ Udeležbe se ga tudi naši narodni predstavniki iz Srbije, Hrvatske in Slovenije. — Narodno občinstvo vabimo na polnoštevilno udeležbo.

V spomin slovenskemu legijonarju Francu Štraklu Br. Rozbaud.

14. septembra je bilo leto, ko je Dunavska divizija aktivno posegla v borbo zadnje, tako sijajno uspele ofenzive na solunski fronti.

V 9. polku te divizije in sicer v 4. četi 1. bataljona, kjer so bili sami legijonarji, nas je bil tudi kak desetek Slovencev, ki smo takrat prvič stopali z našimi brati Srbi „rame uz rame“ v borbo proti slovanskim izdajicam Bolgarom. Ko so zagrmeli topovi na vsej črti, smo z nervozno napetostjo zasledovali potek borbe, zavedajoč se nje velikanskega pomena za našo bodočnost.

Iz tisoč in tisoč slovanskih, po svobodi koprnečih src se je takrat dvigala vroča molotiv k Pravičnemu za zmago, in tisoč in tisoč trdih slovanskih pesti je navdušeno vzdignili orožje za „pravdu i slobodu.“

Veličastni in nepozabni so bili ti trenutki. Iznad Kajmak-Čalana je orila zmagoslavno pesem po Balkanu, prišel je čas obračuna za naše tisočletne tlačitelje.

15. septembra je padlo „Dobro polje“ in „Sokol“, najtežji bolgarski položaj, prirodna trdnjava, o katerem je sam Mackensen trdil, da je ni mogoče zavzeti. Vendar kosovskim junakom ni nič nemogoče. Pet mukepolnih stoletij je minulo od one usodepolne bitke na Kosovem polju, a Srbini ni izgubil vere v „pobedo“, moral je zmagati, ker je veroval.

16. septembra zjutraj so bili že vsi položaji desno od nas prazni, le pred nami so se še držali Bolgari in Nemci, da omogočijo, kolikor se je še dalo, reden umik.

Naša četa, pod večjim vodstvom kapetana Milisava Bojiča, rodom Črnogorca, je bila v prvem borbenem redu, v strelskih jarkih prve linije. Bližal se je odločilen trenutek. Ob tretji uri popoldne je utihnila sovražna artilerija in malo nam je odleglo. Ob štirih je prišlo povelje za napad. Drugi vod se vzdigne in skoči iz strelskih jarkov; mrtvaške reglje zaregljajo in iz globokih, betoniranih „fukslohov“ se vsiplje svinčena toča. Vod se

je moral vrniti. „Bugar“, ne dá zlahka. A naš Bojić tudi ne dá, zaprosi še enkrat artilerije, da vsaj za pol ure obrne vse cevi na položaj pred nami. In granate padajo, da se trdi macedonski kamen kreše. Na naše razburjene živce je ta muzika uplivala pomirljivo, drugače so se menda o tem trenutku počutili Bolgari in Nemci, na katere se je vpisala ta debela toča. Točno ob 1/25 uri potihnejo topovi, naš kapetan pa vzklikne: „Napred, junaci, juriš, urá!“ In četa dobrovoljcev se vzdigne kakor en mož — urá.“ In strojnice spet zaregljajo, vendar to pot ni časa za premišljanje. Kadar ti Srbini vikne „napred“, takrat se pač gre napred, pa kakor Bog dá. Komu kapa, komu šaka, tako filozofira srbski vojak.

Drvim naprej, svinčenke „gadno“ sikajo „Fantje, nič se ne bojte, korajžni bodite“, tako slišim nekoga klicati v pristnem prleškem narečju. Ozrem se in vidim našega šaljičca Franca; v roki drži kakor vile dolgo francosko tromelko z nasajenim bajonetom, iz torbe pa mu gleda klarinet, njegov zvesti drug; urnih korakov jo ubira za nami. Pogledam ga začudeno in si mislim, srečen si, ko niti v tako kritičnem momentu ne zgubiš ravnotežja. Še par trenutkov in že smo v neprijateljskih strelskih jarkih. Bolgari so se sicer iz druge linije pripravljali za protinapad, vendar naš brzi in silni naskok jih je presenetil; v divjem begu so se umaknili, iz borbe. Kdor ni utegnil pobegniti, se je skrivil v „fukslohe“; prigovarjali smo jim sicer, naj se predajo, česar pa niso hoteli storiti, mi pa tudi nismo imeli vzroka, da jim prizanesemo; bomb smo imeli dovolj na razpolago. Ujeli smo samo pet Bolgarov.

Četa se je nato razvrstila po zavzetih strelskih jarkih. Težek kamen se nam je odvalil od srca, vendar prav veseli nismo mogli biti, kajti pogrešali smo marsikaterega dragega tovariša, ki je še pred par trenutki bil zdrav in čil v naši sredini. Izgubili smo trinajst mrtvih in sedemnajst ranjenih.

Iščem Franca — ni ga. Povprašujem pri tovariših, nobeden ne ve za njega. Grem nazaj, bolničarji nosijo ranjence, med ranjenci

ga ni, nekam tesno mi prihaja, ogledam si še ostale, ki so tako mirno v travi ležali, in zagledam klarinet, ki moli iz torbe. Hitro se obrnem, ne smem si pokvariti tistega lepega spomina, ko je tako samozavestno zaklical: „Fantje, korajžni bodite!“

Tisto noč nisem mogel spati, čeravno sem bil hudo utrujen. Pridružil sem se tovarišem, ki so okrog ognja sedeli in kuhali kavo. Bila je topla jesenska noč. Mesec je bledikavo osvetljeval divjeromantično macedonsko pokrajino, globoko pod nami je šumel gorski potok, v daljavi pa je včasih švignila v temo raketa. Tiho smo sedeli okrog ognja, zatopljeni v misli. Da je bil Franc med nami, ne bili bi povešali glav, glasna in vesela bi bila naša družba, zato bi bil že on preskrbel, ki je bil duša naše družbe. Mogoče bi bil celo vzel v roke klarinet, ter zasviral Bolgarom njih ljubljenko „Volga, Volga mat rodnaja“, kakor je prej često nam zasviral, kadar je bil posebno dobre volje. In kadar ga je Gjuro spremljal na harmoniko in sta zasvirala kako okroglo slovensko, takrat si čisto pozabil na svojo okolico in svoje skrbi, zdelo se ti je, da si doma tam kje v ljutomerskih gorah pri čaši jeruzalemčana, tam kjer stoji Štraklov dom.

Celi dve leti nam je bil Franc neločljiv drug. Navadili smo se na njegov klarinet, katerega je rešil preko avstrijske fronte v Rusijo, in na njegovo šegavo nprav, da ga nismo mogli nikjer pogrešati. In ko ni bilo ne klenka ne cvenka v žepu, kar je bilo v Rusiji na dnevnem redu, tedaj smo šli k Francu, da nas spravi v dobro voljo.

Rusi, ki strastno ljubijo „svirko“ in ples, so ga pri vsaki priliki vabili k sebi in ga gostili, kar je včasih prišlo tudi nam v prid.

Na dolgi in mučni poti preko Arhangeljska pri Severnem ledenem in Atlantskem oceanu v Angleško in potem dalje preko Francoske, Italije in Grške na solunsko fronto nikdar ni zgubil korajže. Vedno nam je zatrjeval: „Le čakajte, še v Ljubljani vam zasviram.“

Tudi divja Macedonija je slišala njegov